

Francia folyóirat Krúdyról

E rovatban beszámoltam már arról a módszeres tevékenységről, amelyet egy magyar-francia író, Beregi Tivadar, azaz Théodore Beregi végez csaknem fél százada, kultúránk franciaországi hírét terjesztve. Újabban az *Art et Poésie* című folyóiratban közölt tanulmányokat századunk magyar íróklasszikusai-

ról, így a Nyugat nagyjairól, Adyról, Füst Milánról, Kassákról, Radnóti-ról és Illyésről. E „magyar sorozat”-ban jelent meg Krúdy portréja.

Beregi azzal igyekszik érzékeltetni francia olvasóival Krúdy sajátos művészetét, látás- és ábrázolásmódját, hogy Proustra utalón őt is „az eltűnt idő nyomában” járónak mondja, aki hol elsuhanó, álomszerű képekben, hol aprólékosan realista, mégis varázslatos hangulatú ábrázolással idéz föl egy múltba süllyedt világot. Hősei különös és különöc alakok, a társadalom peremén élnek, valami álmatag ködben, kiábrándultan és illúziók nélkül, s mégis örökké ábrándokat hajszolva. Akaratuk azonban csak a pillanat-

nak feszül, s nem is lázadnak, mert bénult tehetetlenség vagy keleties fatalizmus béklyózza őket. Krúdy nőalakjai is kettős arcúak: érzéki szenvedély és érzelmes-regények gyöngédség vonásait változtatják. Életviszonyaik, környezetük szürke közepszerűsége és titkolt elvágódásuk rácsai közt vergődnek. Az író nem elemzi teremtményeinek lelki-állapotát és cselekvésreakcióit, hanem viselkedésükkel, szavaikkal azonosulva érzékelteti a beleélés szuggesztív erejét.

A tanulmány is jelzi, hogy a romantikus ábrázolásmód, valóság és álomvilág egybemosódása eltakarja a kor súlyos problémáit, de Krúdy keserű iróniája szociológiai okföltá-

rás és nyílt társadalombírálat nélküi is kifejezi vélekedését koráról, s érezteti együttérzését az élet peremére vagy mélvére szorultak iránt. „Talán éppen a kiábrándultság táplálja az író gyötrő nosztalgiáját a múlt, egy talán soha nem volt kor után, amelyet képzelete varázsol elénk páratlan szín- és részletgazdagsággal s összetéveszthetetlenül egyéni stílusművészettel. Bámulatos termékenységű életművének új meg új híveit nemcsak egy letűnt világ melankólikus bája vonzza, hanem az írói megjelenítés különös zamata is. Ez Krúdy egyre növekvő népszerűségének és hatásának egyik forrása” — írja Beregi.

KOVALOVSKY MIKLÓS